

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

betreffende de wijziging van de gedragscode voor een goed verloop van de staatssteunprocedures ONTWERP

1. INLEIDING

1. De Europese Unie is partij bij het Verdrag van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (hierna het "Verdrag"). Met betrekking tot de instellingen van de Unie wordt het Verdrag door de Unie uitgevoerd door middel van Verordening (EG) nr. 1367/2006 van het Europees Parlement en de Raad¹ ("Verordening nr. 1367/2006").
2. Staatssteunbesluiten van de Commissie zijn van het toepassingsgebied van Verordening (EG) nr. 1367/2006 uitgesloten. In zaak ACCC/C/2015/128 oordeelde het Comité van toezicht op de naleving van het Verdrag van Aarhus dat de Unie het Verdrag schendt omdat zij leden van het publiek geen toegang heeft verleend tot administratieve of gerechtelijke procedures om staatssteunbesluiten aan te vechten die de Commissie op grond van artikel 108, lid 2, VWEU heeft genomen met betrekking tot staatssteunmaatregelen die in strijd zijn met het recht van de Unie inzake het milieu².
3. Overeenkomstig Verordening [xx] van de Commissie³ moet de Unie een intern evaluatiemechanisme opzetten om gevolg te geven aan deze bevindingen. Dat mechanisme moet worden toegepast op definitieve staatssteunbesluiten van de Commissie waarmee overeenkomstig artikel 9, leden 3 en 4, van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad⁴ de formele onderzoeksprocedure van artikel 108, lid 2, VWEU wordt afgesloten, wanneer de rechtsgrondslag van de die staatssteunbesluiten artikel 107, lid 3, punten a), c), d) en e), en het eerste deel van punt b) (steun ter bevordering van de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang), VWEU is. Zoals bepaald in Verordening [xx] van de Commissie, moet de aanmeldende lidstaat worden verzocht te bevestigen dat noch de activiteit waarvoor staatssteun wordt toegekend, noch de aspecten van de aangemelde

¹ Verordening (EG) nr. 1367/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden op de communautaire instellingen en organen (PB L 264 van 25.9.2006, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1367/oj>).

² Zie: https://unece.org/env/pp/cc/accc.c.2015.128_european-union.

³ Verordening [xx] van de Commissie tot wijziging van Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

⁴ Verordening (EU) nr. 2015/1589 van de Commissie van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, PB L 248 van 24.9.2015, blz. 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>.

staatssteunmaatregel die onlosmakelijk verbonden zijn met het voorwerp van de steun, in strijd zijn met het milieurecht van de Unie⁵.

4. Deze mededeling wijzigt de gedragscode voor een goed verloop van de staatssteunprocedures (de “gedragscode”). Zij stelt de interne herzieningsprocedure vast en bepaalt welke entiteiten het recht hebben bij de Commissie een verzoek tot interne herziening (het “verzoek”) in te dienen, de voorwaarden voor een dergelijk verzoek, de reikwijdte van het verzoek en de toepasselijke termijnen.
5. Bovendien heeft de Commissie ruimere ervaring opgedaan met de in punt 3 van de gedragscode beschreven prenotificatiefase en daaruit blijkt dat de prenotificatiecontacten met de lidstaten doorgaans langer duren, met name in complexe gevallen. De duur van de prenotificatiefase moet daarom dienovereenkomstig worden aangepast van zes maanden in twaalf maanden.
6. Ten slotte erkent de Commissie dat zij nooit gebruik heeft gemaakt van de gestroomlijnde procedure in eenvoudige gevallen als bedoeld in punt 6 van de gedragscode. Deze procedure moet daarom worden geschrapt.

2. WIJZIGINGEN VAN DE GEDRAGSCODE:

7. Na het huidige punt 11 (“Monitoring”) wordt een nieuw **punt 11** ingevoegd, dat als volgt luidt:

“11. Intern evaluatiemechanisme naar aanleiding van de bevindingen van het Comité van toezicht op de naleving van het Verdrag van Aarhus in ACCC/C/2015/128

78. Naar aanleiding van de bevindingen van het Comité van toezicht op de naleving van het Verdrag van Aarhus in ACCC/C/2015/128 zal de Commissie verzoeken van in aanmerking komende entiteiten tot interne herziening behandelen met behulp van het hieronder beschreven mechanisme.

11.1 Entiteiten die in aanmerking komen om een verzoek tot interne herziening in te dienen

79. Elke niet-gouvernementele organisatie die aan de onderstaande criteria voldoet, komt in aanmerking om bij de Commissie een verzoek tot interne herziening in te dienen met betrekking tot de in punt 11.4 vermelde staatssteunbesluiten, op grond van het feit dat de activiteit waarvoor staatssteun wordt toegekend en/of een van de aspecten van de staatssteunmaatregel die bij dat besluit zijn goedgekeurd en onlosmakelijk verbonden zijn met het voorwerp van de steun⁶, in strijd is met een of meer specifieke regels van het milieurecht van de Unie, zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 1, punt f), van Verordening (EG) nr. 1367/2006.

⁵ Bijvoorbeeld arrest van 22 maart 1977, Iannelli / Meroni, zaak 74/76, EU-C-1977-51, punt 14: “(...) er een dermate nauw verband kan bestaan tussen enerzijds het doel van een steunmaatregel en anderzijds bepaalde uitvoeringsvoorschriften ervan die met bijzondere verdragsbepalingen (...) in strijd zijn, dat een afzonderlijke beoordeling van die voorschriften niet mogelijk is en ter beoordeling van hun consequenties voor de verenigbaarheid van de steunmaatregel in zijn geheel noodzakelijkerwijze de procedure van artikel 93 moet worden gevolgd”.

⁶ Zie hierboven, bijvoorbeeld arrest van 22 maart 1977, Iannelli / Meroni, zaak 74/76, EU-C-1977-51, punt 14.

80. Een niet-gouvernementele organisatie moet in aanmerking komen om een verzoek tot interne herziening in te dienen overeenkomstig alinea 79, op voorwaarde dat:

- (a) zij een onafhankelijke rechtspersoon zonder winstoogmerk is volgens de wetgeving of de praktijk van een lidstaat;
- (b) zij uitdrukkelijk als hoofddoel heeft milieubescherming te bevorderen in de context van het milieurecht;
- (c) zij al meer dan twee jaar bestaat en actief ijvert voor het onder b) genoemde doel;
- (d) de aangelegenheid waarvoor het verzoek tot interne herziening wordt ingediend, tot haar doel en werkterrein behoort.

11.2 Bewijs dat moet worden verstrekt om te bepalen of niet-gouvernementele organisaties in aanmerking komen om een verzoek tot interne herziening in te dienen

81. Een niet-gouvernementele organisatie die overeenkomstig alinea 79 een verzoek tot interne herziening van een staatssteunbesluit indient, moet met bewijs aantonen dat zij voldoet aan de criteria van alinea 80, in de vorm van de hieronder vermelde documenten:

- (a) statuten of reglementen van de niet-gouvernementele organisatie of, in het geval van lidstaten waar het nationale recht niet voorschrijft of oplegt dat een niet-gouvernementele organisatie statuten of reglementen vaststelt, elk ander document dat dezelfde rol vervult volgens de nationale praktijk;
- (b) jaarverslagen van de niet-gouvernementele organisatie voor de laatste twee jaar;
- (c) een kopie van de wettelijke registratie bij de nationale autoriteiten in het geval van niet-gouvernementele organisaties die gevestigd zijn in landen waar registratie van de niet-gouvernementele organisatie bij de nationale autoriteiten een voorwaarde is voor het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid;
- (d) in voorkomend geval, en onverminderd de verplichting om de in de bovengenoemde punten a), b) en c) genoemde documenten te verstrekken, informatie en documentatie waaruit blijkt dat de niet-gouvernementele organisatie eerder door de Commissie is erkend als in aanmerking komend om een verzoek tot interne herziening in te dienen overeenkomstig alinea 79, samen met een verklaring van de niet-gouvernementele organisatie dat de voorwaarden om in aanmerking te komen nog steeds zijn vervuld.
- (e) indien bepaalde documenten niet kunnen worden overgelegd om redenen die niet te wijten zijn aan de niet-gouvernementele organisatie, kan als bewijs elk ander gelijkwaardig document worden overgelegd.
- (f) indien uit de documenten niet duidelijk blijkt dat de niet-gouvernementele organisatie als haar uitdrukkelijk hoofddoel heeft de milieubescherming in de context van het milieurecht te bevorderen, al meer dan twee jaar bestaat en actief ijvert voor dit doel, of de aangelegenheid met betrekking waartoe het verzoek tot interne herziening wordt ingediend, tot de doelen en het werkterrein van de niet-gouvernementele organisatie behoort, dient zij elk ander document in waaruit blijkt dat zij aan dit criterium voldoet.

11.3 Vertegenwoordiging door een niet-gouvernementele organisatie of een advocaat

82. Indien niet-gouvernementele organisaties door een niet-gouvernementele organisatie worden vertegenwoordigd, is alinea 81 van toepassing.

83. Indien niet-gouvernementele organisaties door een advocaat worden vertegenwoordigd, moet het verzoek documenten en gegevens omvatten waaruit blijkt dat de advocaat bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat. Het kan daarbij gaan om een certificaat dat door een orde van advocaten in een lidstaat is afgegeven of enig ander document dat volgens de nationale regels hetzelfde doel dient. De advocaat moet tevens aan de hand van een volmacht bewijzen dat hij zijn cliënt mag vertegenwoordigen.

11.4 Staatssteunbesluiten waarvoor een verzoek tot interne herziening kan worden ingediend

84. In aanmerking komende niet-gouvernementele organisaties kunnen overeenkomstig artikel 9, leden 3 en 4, van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad verzoeken om interne herziening van de definitieve staatssteunbesluiten van de Commissie tot afsluiting van de formele onderzoeksprocedure die is ingeleid op grond van artikel 108, lid 2, VWEU, met als de rechtsgrondslag voor dat besluit:

- (i) artikel 107, lid 3, punt a), VWEU;
- (ii) artikel 107, lid 3, punt b), VWEU;
- (iii) artikel 107, lid 3, punt c), VWEU;
- (iv) artikel 107, lid 3, punt d), VWEU;
- (v) artikel 107, lid 3, punt e), VWEU.

11.5 Inhoud van een verzoek tot interne herziening

85. Het verzoek tot interne herziening van een besluit van de Commissie overeenkomstig alinea 79 moet schriftelijk worden ingediend met gebruikmaking van het formulier in bijlage III bij Verordening [xx] en moet:

- (a) vermelden voor welk definitief staatssteunbesluit van de Commissie om een herziening wordt verzocht;
- (b) aangeven welke specifieke bepalingen van het milieurecht van de Unie zouden zijn geschonden door de gesteunde activiteit of door aspecten van de aangemelde staatssteunmaatregel die onlosmakelijk verbonden zijn met de doelstelling van de steun;
- (c) aangeven op welke gronden het verzoek wordt ingediend;
- (d) relevante en gestructureerde informatie en documentatie verstrekken, alsmede feiten of juridische argumenten ter ondersteuning van elk van die gronden;
- (e) de naam en contactgegevens specificeren van de persoon die gemachtigd is om de verzoekende partij tegenover derden te vertegenwoordigen voor de interne herziening;
- (f) met bewijs aantonen dat de verzoekende partij in aanmerking komt om het verzoek in te dienen overeenkomstig de criteria en voorwaarden van de alinea's 79, 80 en 81.

86. Het verzoek om interne herziening mag niet langer zijn dan tien bladzijden (met uitzondering van documenten als bewijs om aan te tonen dat de in alinea 80 vermelde criteria om in aanmerking te komen zijn vervuld en andere bijlagen ter ondersteuning van het verzoek).

87. De bijlagen moeten genummerd zijn, duidelijk gemarkeerd zijn en in het verzoek tot interne herziening worden vermeld, om bewijs te leveren van specifieke feitelijke en/of juridische argumenten van de niet-gouvernementele organisatie.

88. Wanneer een gezamenlijk verzoek wordt ingediend door meerdere niet-gouvernementele organisaties, wordt voor de toepassing van alinea 85, punt e), één contactpunt aangewezen.

89. Om de procedure van de interne herziening te versnellen, moedigt de Commissie ten eerste het gebruik aan van de volgende taalonthefing, die door de niet-gouvernementele organisatie moet worden gedateerd en ondertekend en samen met het verzoek moet worden ingediend:

“Ondergetekende, vertegenwoordiger van de verzoekende niet-gouvernementele organisatie die het verzoek indient betreffende [vermeld het nummer en de titel van het staatssteunbesluit], stemt er bij wijze van uitzondering mee in af te zien van zijn rechten uit hoofde van artikel 342 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie in samenhang met artikel 3 van Verordening (EEG) nr. 1/1958 van de Raad en dat het antwoord van de Commissie, vastgesteld en meegedeeld overeenkomstig artikel 297 van het Verdrag, in het Engels wordt gesteld.”

11.6 Beoordeling door de Commissie

90. De Commissie moet een verzoek in overweging nemen indien het wordt ingediend door in aanmerking komende entiteiten, met behulp van het in alinea 85 genoemde formulier, tenzij het kennelijk ongegrond of duidelijk niet-onderbouwd is.

91. Wanneer in verband met één staatssteunbesluit meer dan een verzoek tot interne herziening wordt ingediend, kan de Commissie besluiten de verzoeken om herziening samen te voegen en als één verzoek te behandelen.

92. De Commissie moet nagaan of uit het door de niet-gouvernementele organisatie aangevoerde bewijsmateriaal blijkt dat een of meer specifieke bepalingen van het milieurecht van de Unie zijn geschonden door de gesteunde activiteit of door aspecten van de aangemelde staatssteunmaatregel die onlosmakelijk verbonden zijn met de doelstelling van de steun.

93. Indien de Commissie op basis van de overeenkomstig de alinea's 79, 80 en 81 verstrekte informatie niet volledig kan beoordelen of aan de criteria of voorwaarden is voldaan, verzoekt zij de verzoekende partij om aanvullende documentatie of informatie, en in voorkomend geval een niet-vertrouwelijke versie van die documentatie of informatie. De verzoekende partij moet antwoorden binnen een door de Commissie te bepalen redelijke termijn van ten hoogste dertig dagen. Gedurende die periode moeten de in de alinea's 107 en 108 vastgestelde termijnen worden opgeschort.

94. De Commissie zal het verzoek om interne herziening toezenden aan de lidstaat waarvan de maatregel bij het onderzochte staatssteunbesluit is goedgekeurd, zodat

deze kan reageren met opmerkingen, alsmede in voorkomend geval een niet-vertrouwelijke versie van die opmerkingen. Gedurende die raadplegingstermijn, die niet langer mag duren dan dertig dagen, moeten de in de alinea's 107 en 108 vastgestelde termijnen worden opgeschort.

95. In voorkomend geval kan de Commissie andere relevante nationale autoriteiten in de lidstaten raadplegen voor het verifiëren en beoordelen van de door de betrokken niet-gouvernementele organisatie of advocaat verstrekte informatie betreffende de in alinea 80 vastgestelde criteria om in aanmerking te komen. De geraadpleegde nationale autoriteiten moeten in voorkomend geval een niet-vertrouwelijke versie van hun opmerkingen verstrekken. Gedurende die raadplegingstermijn, die niet langer mag duren dan dertig dagen, moeten de in de alinea's 107 en 108 vastgestelde termijnen worden opgeschort.

11.7 Termijnen

96. Het verzoek tot interne herziening moet door de niet-gouvernementele organisatie worden ingediend binnen een termijn van ten hoogste acht weken na de bekendmaking van het staatssteunbesluit van de Commissie.

97. De Commissie moet haar redenen zo spoedig mogelijk in een antwoord motiveren, doch uiterlijk 16 weken na het verstrijken van de in alinea 96 genoemde termijn van acht weken.

98. Indien de Commissie, ondanks passende zorgvuldigheid, niet in staat is de in alinea 97 genoemde termijn na te leven, moet zij de niet-gouvernementele organisatie die het verzoek heeft ingediend, zo spoedig mogelijk en uiterlijk binnen de in de vorige alinea vermelde termijn meedelen wanneer zij voornemens is dit te doen. In elk geval moet de Commissie binnen 22 weken na het verstrijken van de in alinea 96 genoemde termijn van acht weken handelen.

11.8 Procedure voor het Hof van Justitie

99. Een niet-gouvernementele organisatie die in overeenstemming met alinea 79 een verzoek tot interne herziening heeft ingediend, kan overeenkomstig het VWEU een procedure voor het Hof van Justitie inleiden.

11.9 Elektronische indiening van een verzoek tot interne herziening

100. Verzoeken om interne herziening van een staatssteunbesluit overeenkomstig alinea 79 moeten worden ingediend via het aangewezen onlinesysteem dat openbaar toegankelijk is op de website van de Commissie.

11.10 Bekendmaking en onlinesystemen voor de ontvangst van verzoeken

101. De Commissie moet alle verzoeken zo spoedig mogelijk na ontvangst, alsmede haar antwoorden daarop zo spoedig mogelijk na de vaststelling ervan bekendmaken op een aangewezen website.”

8. **Punt 3** (“Prenotificatie”), alinea 16, van de gedragscode wordt als volgt gewijzigd:

“Het tijdschema en de vorm van de prenotificatiecontacten hangen in grote mate af van de complexiteit van de zaak. Hoewel deze contacten over meerdere maanden kunnen lopen, mogen ze in de regel niet langer dan twaalf maanden duren.”

9. **Punt 6** (“Gestroomlijnde procedure in eenvoudige zaken”) van de gedragscode wordt geschrapt.

10. **Toepasselijkheid**

9.1 De Commissie past de wijzigingen betreffende punt 3 (“Prenotificatie”) en punt 6 (“Gestroomlijnde procedure in eenvoudige zaken”) toe na bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

9.2 De Commissie zal het nieuwe punt 11 (“Intern evaluatiemechanisme naar aanleiding van de bevindingen van het Comité van toezicht op de naleving van het Verdrag van Aarhus in ACCC/C/2015/128”) toepassen op definitieve besluiten van de Commissie op grond van het nieuwe punt 11.4. Deze besluiten zijn gebaseerd op meldingen waarbij de lidstaten hebben bevestigd dat noch de gesteunde activiteit, noch aspecten van de aangemelde staatssteunmaatregel die onlosmakelijk verbonden zijn met het voorwerp van de steun, in strijd zijn met het milieurecht van de Unie, overeenkomstig Verordening [xx].

9.3 Voor niet-aangemelde steun zal de Commissie het nieuwe punt 11 toepassen op definitieve besluiten van de Commissie tot beëindiging van de formele onderzoeksprocedure als bedoeld in het nieuwe punt 11.4 in gevallen waarin het besluit tot inleiding van de procedure van artikel 108, lid 2, VWEU is vastgesteld na de bekendmaking van Verordening [xx] in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

11. **Hernummering**

Na de bovenstaande wijzigingen worden de huidige punten 7 (“Formele onderzoeksprocedure”), 8 (“Onderzoeken naar bepaalde sectoren van de economie en naar bepaalde steuninstrumenten”), 9 (“Formele klachten”), 10 (“Evaluatieontwerpen”) en 11 (“Monitoring”) hernoemd als respectievelijk de punten 6, 7, 8, 9 en 10.